

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: **A.V.**, rod. K., nar. X., R., X., zast. advokátom JUDr. L.Š., M., X., proti žalovanému: 1/ Mgr. **V. V.**, K., X., správca konkurznej podstaty úpadcu P., a. s. v likvidácii, M., X., IČO: X., 2/ **R.**, s. r. o., P., X., IČO: X., o **vyslovenie neplatnosti právneho úkonu**, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 1Cbi 8/2007-31 zo dňa 12. marca 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 1Cbi 8/2007-31 zo dňa 12. marca 2008 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom č. k. 1Cbi 8/2007-31 zo dňa 12. marca 2008 žalobu zamietol a žalovaným náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobou doručenu súdu dňa 02. 08. 2007 žalobkyňa žiadala, aby súd vyslovil, že kúpna zmluva zo dňa 01. 10. 2004 medzi žalovaným v 1. rade a žalovaným v 2. rade o prevode nehnuteľností vedených na LV č. X., k. ú. B., parc. č. X. o výmere X. – zast. plocha, parc. č. X. o výmere X. – záhrada, je od samého počiatku neplatná. Žalobu odôvodnila tým, že otec žalobkyne J.K. bol zamestnancom spoločnosti úpadcu. V roku 1955 mu bol pridelený rodinný dom so záhradou na ul. R. v K., ktorý v roku 1977 na vlastné náklady zrekonštruoval. J.K. v roku 1997 zomrel a v predmetnej nehnuteľnosti zostala so súhlasom zamestnávateľa bývať žalobkyňa so svojou rodinou. V roku 2000 bol podaný návrh na vyhlásenie konkurzu spoločnosti úpadcu. Správca konkurznej podstaty úpadcu neoznámil

žalobkyni, že majetok bude speňažovať a ona si ho môže v prípade záujmu kúpiť. Listom zo dňa 23. 05. 2005 jej bolo oznámené, že žalovaný v 1. rade kúpnu zmluvou zo dňa 01. 10. 2004 predal dom a záhradu žalovanému v 2. rade. Žalobkyňa má za to, že došlo k porušeniu zákona o konkurze a vyrovnaní (§ 27, § 27a ZKV), nakoľko správca neoznámil žalobkyni, že dom a záhradu predáva. Kúpnu zmluvu pokladá za neplatný právny úkon podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

Súd po vykonanom dokazovaní zistil, že dňom 27. 04. 2007 bola spoločnosť P., a. s. v likvidácii vymazaná z obchodného registra. Súd skúmal naliehavý právny záujem na predmetnom určení. Žalobkyňa je nájomníčkou vyššie uvedených nehnuteľností, táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi konania sporná. Súd dospel k záveru, že žalobkyňa nemá na určovacej žalobe naliehavý právny záujem, pretože vyslovením neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy sa jej právne postavenie nemení, naďalej ostáva nájomníčkou predmetnej nehnuteľnosti s režimom ochrany podľa § 710 – § 714 Občianskeho zákonníka. Ďalej uviedol, že nakoľko žalovaný v 1. rade zanikol, nie je v konaní aktívne legitimovaný.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa v zákonom stanovenej lehote odvolanie, v ktorom uviedla, že napadnutý rozsudok považuje za nesprávny, naďalej trvá na tom, že došlo k porušeniu zákona o konkurze a vyrovnaní, § 27 a nasl. a na predmetnom určení má naliehavý právny záujem. Žalobkyňa vo svojom odvolaní ďalej uviedla, že je nájomníčkou predmetných nehnuteľností, nájomnú zmluvu síce nemá, má evidenčný list pre výpočet nájomného. Aj napriek tomu, že v evidenčnom liste sa hovorí o byte, jedná sa o rodinný dom, čiže nájomný vzťah vznikol podľa § 663 až § 684 a nie ako tvrdí súd podľa § 710 až § 714 a § 27 ods. 6 ZKV. Žalobkyňa poukázala na to, že správca konkurznej podstaty úpadcu je v spore pasívne legitimovaný. Súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, lebo nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, t. j. nebol pripojený spis 4K 40/2000, a preto súd bez dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Žalobkyňa navrhla, aby do konania vstúpil prokurátor a poznamenala, že osobitnou žiadosťou sa obráti na Generálnu prokuratúru SR. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť.

K odvolaniu žalobkyne sa písomne vyjadril Mgr. V.V., poukázal na to, že označený žalovaný v 1. rade nemá spôsobilosť byť účastníkom konania. Navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť, resp. zmeniť tak, že sa konanie voči žalovanému v 1. rade zastaví.

Žalovaný v 2. rade sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal vec podľa ust. § 212 ods. 1 v spojení s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, **že odvolanie je dôvodné.**

Podľa § 103 O. s. p., kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 1 O. s. p., ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov, alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované.

Podľa § 19 O. s. p., spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

Podľa § 80 písm. c) O. s. p., návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

V občianskom súdnom konaní majú sudy povinnosť kedykoľvek za konania prihliadať na to, či sú splnené podmienky konania, pričom v prípade, že zistia taký nedostatok konania, ktorý nemožno odstrániť, musia konanie zastaviť. Jednou z podmienok konania je aj spôsobilosť toho, kto bol označený za účastníka, byť účastníkom konania a nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania v zmysle § 19 O. s. p., patrí medzi neodstrániteľné nedostatky.

Najvyšší súd zo spisu zistil, že uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4K 40/2000-291 zo dňa 04. 05. 2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 16. 06. 2006, bol zrušený konkurz vyhlásený na majetok úpadcu spoločnosť P., a. s. v likvidácii, M., X., IČO: X., Mgr. V.V., bol zbavený funkcie správcu konkurznej podstaty. Spoločnosť P., a. s. v likvidácii bola ku dňu 27. 04. 2007 vymazaná z obchodného registra. Žaloba bola podaná na súd dňa 02. 08. 2007. Z uvedeného vyplýva, že **už v čase podania žaloby označený žalovaný v 1. rade, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania a súd mal v rámci skúmania podmienok konania, konanie voči žalovanému v 1. rade zastaviť**. Pre úplnosť najvyšší súd ešte uvádza, že prvostupňový súd nesprávne v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že nakoľko bola spoločnosť P., a. s. v likvidácii vymazaná z obchodného registra a správca zbavený funkcie, nie je v konaní aktívne legitimovaný. **Spôsobilosť byť účastníkom konania treba odlišovať od tzv. vecnej legitimácie účastníka - aktívnej (na strane žalobcu) či pasívnej (na strane žalovaného)**. Vecná legitimácia predstavuje hmotnoprávny vzťah účastníka konania k prejednávanej veci, a má ju iba ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v konaní rozhoduje.

K otázke naliehavého právneho záujmu najvyšší súd uvádza, že tento žalobkyňa videla v tom, že sledovala zmenu v osobe vlastníka predmetných nehnuteľností, pretože ich chcela získať do svojho vlastníctva od žalovaného v 1. rade. Podľa § 80 písm. c/ O. s. p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. V zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia, je z hľadiska procesného základným predpokladom úspešnosti žaloby o určenie skutočnosť, že žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Existenciu naliehavého právneho záujmu musí v konaní preukázať žalobca, pričom naliehavý právny záujem musí existovať v čase, kedy bol rozsudok súdu vyhlásený (§ 154 ods. 1 O. s. p.). Nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, bráni zaoberať sa s vecou v jej merite. Vo všeobecnosti platí, že naliehavý právny záujem je daný predovšetkým tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo kde by bez tohto určenia sa stalo právne postavenie žalobcu neistým. **Existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení môže byť daná aj vtedy, keď určenie existencie práva alebo právneho vzťahu, o ktoré v konaní ide, priaznivo ovplyvní právne postavenie žalobcu voči žalovanému**. Toto priaznivé ovplyvnenie môže spočívať nielen v odstránení spornosti, či neistoty žalobcovho právneho postavenia voči žalovanému, ale aj v **založení možnosti**

uplatnenia (voči žalovanému) vlastného (zo zákona, prípadne zo záväzkového vzťahu vynutiteľného) práva k predmetu určenia. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, je potom v posudzovanej veci z hľadiska posúdenia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, právne významná otázka, či by sa v prípade vyhovenia žalobe odstránil stav neistoty v právnom postavení žalobkyne, a či by vyhovujúci rozsudok priaznivo ovplyvnil právne postavenie žalobkyne v tom smere, že by jej založil voči žalovaným nárok na uplatnenie vlastného (zo zákona, prípadne zo záväzkového vzťahu vynutiteľného) práva k predmetu určenia.

Odvolací súd prijal názor, že žalobkyňa nesporne má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právneho úkonu, zároveň však musí byť jednoznačne preukázané, že boli splnené predpoklady dôvodnosti jej návrhu v spojení s ust. § 27 a nasl. ZKV ako nájomníčky v rodinnom dome.

Krajský súd teda musí skúmať naliehavý právny záujem aj z pohľadu, **či v prípade vyhovenia takejto žalobe by rozsudok bol vykonateľný** vzhľadom na zánik jedného zo subjektov právneho úkonu a **možnosťou návratu do pôvodného stavu, prinavrátania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam neexistujúcemu subjektu.** Najvyšší súd má za to, že odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, je vzhľadom na uvedené, nedostatočné.

K námietke žalobkyne, že súd prvého stupňa nevykonal všetky navrhované dôkazy, najvyšší súd konštatuje, že v občianskom súdnom konaní súd dbá na to, aby sa skutkový stav veci zistil čo najúplnejšie. V záujme toho rozhoduje sám, autonómne o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov treba vykonať, a ktoré vykonať nie je potrebné. **Nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, bráni zaoberať sa s vecou v jej merite.** (t. j. aj navrhovanými dôkazmi).

Na základe uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie krajského súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O. s. p) s tým, že podľa názoru odvolacieho súdu na strane žalobkyne sa javí ako zrejmé, že má právny záujem na určovacej žalobe, na čo nemá vplyv ani skutočnosť, že žalovaný v 1. rade bol ex offo vymazaný z obchodného registra, teda súd prvého stupňa sa v ďalšom konaní bude zaoberať

skúmaním vecnej stránky podaného návrhu. V novom konaní rozhodne aj o náhrade trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 10. decembra 2009

JUDr. Jana Zemaníková, v. r.
predsedníčka senátu

|
Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Štofániková